

Adolf Hitler, als Germaans leider trouw tot in de dood. Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.'

Mussert zou Hitler dus trouw zweren in diens kwaliteit, niet van *Führer und Reichskanzler des Grossdeutschen Reiches*, maar van *Germanischer Führer*.¹ Alsof niet beide kwaliteiten in de persoon van Hitler verenigd waren! De schijnbeperking die Mussert aanbracht, had geen andere functie dan zijn geweten te sussen en zich tegen kritiek te dekken. Eenzelfde functie had een passage uit zijn verklaring waarin hij zei dat hij er bij de eedsaflegging van uitging dat Hitler nimmer iets zou eisen 'dat in strijd zou zijn met de eer, de waardigheid of de belangen van het Nederlandse volk.' Nu, daar kon Hitler rustig naar luisteren. Er werd niet eens een toezegging van hem verlangd. Dozijn van dergelijke toezeggingen had hij overigens al geschonden.

Inderdaad las Mussert in aanwezigheid van Seyss-Inquart, Lammers en Bormann op die 12de december zijn verklaring aan Hitler voor. Daarna legde hij de eed af. Vervolgens vond een gesprek plaats dat ongeveer een uur duurde.² Mussert nam er als enige Nederlander aan deel. Niet dat hij veel kon zeggen, want Hitler stak weer een van zijn gebruikelijke, de gesprekspartner verpletterende monologen af. Op een gegeven moment bracht Mussert het evenwel op om zijn Groot-Nederlandse wensen te onderstrepen. Hij kreeg de wind van voren! 'De *Führer* was van mening', aldus Musserts verslag, 'dat het niet goed zou zijn om Noord-Nederland en Vlaanderen te verenigen. . . De goede trouw (brengt) nu mede dat ik mijn politieke werkzaamheden beperk tot Nederland.' Notabene! Nauwelijks was de inkt droog onder het opgemaakte eedsprotokol of Mussert had besloten, de activiteit ter verwezenlijking van een ideaal dat hij vooral na de 14de mei '40 met kracht beleden had, te staken!

In Musserts verslag vinden wij verder geen mededelingen van enig belang, wèl echter in de boven al gememoreerde uitlatingen van Hitler die uit april en mei '42 dateren. Aan zijn tafelenoten vertelde Hitler namelijk in april, '*dass sich Mussert ihm gegenüber bezüglich der Frage der Vereidigung der Legionisten . . . etwas merkwürdig ausgedrückt habe*' (vermoedelijk zei Mussert iets in de geest van: een eedsaflegging op u als *Reichskanzler* zou voor mij

¹ Mussert had Hitler willen aanduiden als '*Führer aller Germanen*', maar Hitler had persoonlijk gelast dat het '*germanischer Führer*' moest worden. Er is tussen de twee formuleringen, dunkt ons, enig verschil. Men zou kunnen zeggen dat Hitler als '*Führer aller Germanen*' een functie had naast die van '*Führer und Reichskanzler des Grossdeutschen Reiches*', terwijl '*germanischer Führer*' eerder een attribuut was van die hoofdfunctie. ² Verslag in Musserts 'Kort verslag van de ontmoeting met de *Führer* op 12 december 1941' (*Het Proces Mussert*, p. 319-20).